

Het puntje van een snorhaar

Ik had nooit gedacht dat we een kat zouden krijgen die zo gek was om te willen dat we hem uitlieten. Maar katachtigen veranderen mensen. Dat had ik moeten weten.

Terwijl de avondschaduwen de keuken in kruipen, roffelen Jonahs pootjes door de gang. Hij duikt voor me op met zijn rode tuigje tussen zijn tanden geklemd.

‘Niet nu,’ zeg ik terwijl ik een wortel snijd. ‘We gaan over een halfuur al eten.’

Zijn ogen verwijden zich tot poeltjes. Hij gaat netjes tegenover me zitten, vlijt zijn staart over zijn voorpoten en bestudeert mijn gezicht. Wat zien katten toch als ze naar mensen kijken? Ze zijn waarschijnlijk ontsteld vanwege ons gebrek aan haar.

Na even nadenken staat Jonah, nog steeds met zijn tuigje, op en stapt naar me toe. Hij balanceert op zijn achterpoten en duwt zijn onmogelijk lange lijf tegen het mijne aan. Hij tikt met zijn voorpoot tegen mijn buik, legt zijn oren plat en houdt zijn kopje scheef. Dan laat hij zich weer op de grond zakken, laat het tuigje vallen en laat een terneergeslagen miauw horen.

Onweerstaanbaar.

Ik ga op mijn hurken zitten en bind het tuigje om zijn zachte, atletische lijf. De kat kromt zijn rug van voorpret. Zijn gespin weerkaatst tegen de kastjes.

Gemeen, o wat gemeen! hoor ik mama’s stem zeggen. *Katten zijn wilde dieren. Wat doe je dat arme beest aan?*

Gek dat mama nog steeds in mijn hoofd zit, ze is al jaren dood. Ik vraag me af of dat voor mijn dochters ook zo zal zijn en of ze me nog steeds lieve, bemoedigende woordjes horen zeggen als ze later in hun schommelstoel zitten.

In een ideale wereld zou Jonah vrij de buurt kunnen afschuimen. Maar de tijden zijn veranderd. We wonen in de stad. De straten worden geteisterd door auto's.

Een normale kat zou er een bloedhekel aan hebben om met een tuigje aan naar buiten te moeten. Na drie jaar met Jonah ben ik er wel achter dat hij allesbehalve doorsnee is. Afgezien van het tuigje valt zijn bezetenheid voor handschoenen, bloemenlinten en damesnachtkleding bepaald niet onder gezond kattengedrag.

Hij is gecompliceerd. Hoewel hij op zijn tijd ongelofelijk intelligent kan lijken, denkt hij dat auto's er zijn om onder te schuilen. Ik wil hem heus niet tot gevangene maken, maar we leven in gevaarlijke tijden. Hij moet veilig zijn.

Ik draag hem naar de bijkeuken en maak het tuigje vast aan een riem, die weer verbonden is met een langere riem zodat hij zo veel mogelijk vrijheid krijgt. Zijn gespin trilt via mijn armen omhoog terwijl ik de achterdeur opendoe en hem op het gras zet.

Even blijft hij roerloos staan en steekt zijn neus in de lucht om de warme avondbries op te snuiven. Die voert verhalen mee over muizen en duiven, zachte witte honden en katten – zowel vrienden als vijanden. Verhalen die mijn menselijke zintuigen, primitief als ze zijn, niet oppikken.

Jonah stormt naar voren en trekt aan de riem, waardoor zijn tuigje rinkelt terwijl we langs de zijkant van het huis hollen. Zijn jeugdige energie is slopend. Zijn zelfvertrouwen angstaanjagend. Dit is niet de eerste keer dat hij me aan onze oudste dochter, Lydia, doet denken. Sterker nog, ik denk soms dat dit prachtige, eigenzinnige wezen meer op Lydia lijkt dan onze vorige kat, Cleo.

Terwijl Jonah bij het tuinhek blijft staan om aan de rozemarijnheg te snuffelen, voel ik bijna dat Cleo vanuit de kattenhemel omlaag kijkt en gniffelt. Half wild en door de wol geverfd als ze was, vond ze dat tuigjes iets voor showhondjes waren.

Katten stappen met een doel het leven van mensen binnen. Veel

van deze magische schepsels zijn helers. Toen Cleo bijna drie decennia geleden bij ons kwam, was ons gezin kapot van de dood van onze zoon Sam van negen. Zijn broertje Rob had gezien dat Sam werd aangereden en was daardoor getraumatiseerd. Maar ik was zo verlamd van verdriet en woede tegenover de vrouw die achter het stuur had gezeten, dat ik niet in staat was om Rob de steun te bieden die hij nodig had. Een deel van mijn pijn kwam voort uit de gedachte dat Sam in zijn eentje langs de kant van de weg was gestorven. Ik bleek het mis te hebben. Jaren later kreeg ik een brief van een fantastische man, Arthur Judson, die zei dat hij daar langs de kant van de weg had gestaan en al die tijd bij Sam was gebleven.

De komst van een kleine, zwarte kitten met de naam Cleo had ervoor gezorgd dat de zesjarige Rob weer kon glimlachen. Cleo leek te snappen dat we een crisis doormaakten. Met haar aanhaligheid, speelsheid en voortdurende kameraadschap hielp ze Rob op weg in zijn nieuwe leven zonder zijn oudere broer. Voor het eerst besepte ik hoe diepgaand de helende kracht van dieren kan zijn.

Ons leven veranderde na de dood van Sam en ons hart heelde nooit volledig. Maar door de jaren heen waakte Cleo over ons terwijl we langzaam weer opkrabbelden. Ze kronkelde zich rond mijn groeiende buik tijdens een volgende zwangerschap en hield me vervolgens gezelschap tijdens de eindeloze nachten waarin ik baby Lydia voedde. Een paar jaar later was ze mijn maatje tijdens de scheiding en liet ze, toen ik er klaar voor was, haar kattenoog over mijn bedroevend kleine aantal vrijers gaan om ervoor te zorgen dat ik een wijze keus maakte. En ja hoor, Philip – de eerste man die door Cleo werd goedgekeurd – bleek de juiste keus te zijn, al brengt hij zijn leven tegenwoordig grotendeels in het vliegtuig door. Voor de geboorte van onze dochter, Katharine, hervatte Cleo haar buikkronkelende plichten en bleef weer bij me terwijl ik borstvoeding gaf.

Van al onze kinderen had Rob de sterkste band opgebouwd met Cleo. In zijn kindertijd speelde ze kittenspelletjes met hem en ze waakte over hem toen hij begin twintig was en ernstig

ziek werd. Die kleine zwarte kat had naast ons gestaan tijdens onze rouw, onze emigratie naar Australië en uiteindelijk een warrig soort tevredenheid. Rond de tijd dat Rob verliefd werd op het meisje van zijn dromen, Chantelle, deed Cleo gracieus een stapje terug en kreeg opeens grijze snorharen. Het leek wel of ze voelde dat haar werk erop zat nu Rob volwassen en gelukkig was en ons gezin min of meer op zijn pootjes terecht was gekomen. Ze was eindelijk vrij om ons te verlaten en te verhuizen naar de kattenhemel, als er al zoiets bestaat.

Ik zwoer dat ik na Cleo nooit meer een kat zou nemen. Maar toen het leven weer gecompliceerd begon te worden, buitelde er een zogeheten siamese kitten ons gezin binnen.

Dit verhaal gaat over het feit dat de ene kat tot de andere leidt en dat opstandige katachtigen en dochters meer gemeen hebben dan je zou denken. En dat ik erachter kwam dat compromissen en medicijnen best oké kunnen zijn.

Jonah is de kat waarvan ik zwoer dat we hem nooit zouden krijgen. Maar zoals mama altijd zei: zweren heeft geen zin.

Vertrek

Je oude kat kiest je nieuwe kitten

‘Wanneer neem je een nieuwe kat?’ vroeg mijn buurvrouw Irene, die over het tuinhek leunde.

Wat een tactloze vraag, dacht ik. Je gaat toch ook geen nieuwe moeder kopen zodra ze onder de groene zoden ligt, of wel soms?

Ik keek door het felle zonlicht met toegeknepen ogen naar Irene. Ze droeg een zonnebril en zo’n maf hoedje uit een outdoorwinkel. Met een stroef lachje vroeg ik wat ze bedoelde.

‘Je staat ’s ochtends altijd tegen die struik te praten waar je Cleo onder begraven hebt. Dat is niet gezond.’

Gezond? Wat weet zij daar nou van? dacht ik en ik staarde in mijn koffiemok. Er school geen kwaad in het feit dat ik na het ontbijt tegen een overleden kat stond te praten en het was niet half zo geschift als andere dingen die ik was gaan doen, zoals mijn kleren binnenstebuiten dragen en een halfjaar van tevoren verjaardagskaarten kopen. Om nog maar te zwijgen van mijn toenemende obsessie met kruiswoordpuzzels en spelprogramma’s op tv. Trouwens, ik mocht zelf bepalen of ik gesprekken wilde voeren met een dode kat.

‘Een vriendin van me heeft pas drie kittens gekregen,’ vervolgde ze. ‘Nou ja, ha ha, ik bedoel niet dat ze ze persoonlijk gebaard heeft...’

Mensen die van hun kittens af willen, zijn ongekend geraffineerd. ‘Kom alleen maar even kijken,’ flemen ze, erop vertrouwend dat je zult smelten zodra je zo’n driepotig, half kaal wezentje zonder staart in het oog krijgt. Het is de truc om er

meteen korte metten mee te maken. Er zijn maar twee woordjes voor nodig. ‘Nee’ en ‘bedankt’.

Er was nu eenmaal geen dier in de biosfeer dat ook maar enigszins Cleo’s plek kon innemen. Het was een jaar geleden dat Philip schoppen vol vochtige, zware aarde over haar lijfje had geschept. Ik was weggelopen en had bittere tranen gehuild, terwijl mama’s stem me inwendig toebeet: *Doe niet zo stom! Het was maar een kat, geen méns.*

Cleo was in vele opzichten meer geweest dan een mens. In elk gezin is het een komen en gaan van mensen, maar katten zijn een constante aanwezigheid. Cleo had bijna vierentwintig jaar deel uitgemaakt van alles wat ons was overkomen.

Maar zowel katten als mensen verlaten je nooit helemaal. Ik vond nog steeds onmiskenbare zwarte haren onder in de keukenkastjes.

‘Waarom ga je niet even met me mee naar de jonge katjes kijken?’ drong Irene aan. ‘Donzig en gestreept. Schattige snoetjes.’

‘Ik heb geen belangstelling voor een nieuwe kat,’ antwoordde ik pinniger dan mijn bedoeling was.

‘Nooit meer?’ vroeg ze en ze duwde haar zonnebril recht.

Terwijl er een hibiscusbloem uit de boom boven mijn hoofd viel en met een plofje naast mijn voet terecht kwam, bracht Irenes voorstel me tot mijn verbazing toch wel een beetje in de verleiding. De meeste mensen hebben hibiscustruiken, maar die van ons was uitgroeid tot een boom van zeven meter die vol hing met honderden, misschien wel duizenden roze bloemen. ’s Zomers was hij zo spectaculair dat we een halfronde bank om de stam hadden gebouwd zodat ik eronder kon zitten om koffie te drinken, muggen dood te meppen en Scarlett O’Hara na te doen. In de herfst was het minder pittoresk. Naarmate de dagen kouder werden, vielen de bloemen een voor een als zuidelijke schoonheden in katzwijn op de grond, wachtend tot ze weg werden geharkt. Slechts één lid van ons gezin was gespecialiseerd in harken. Als ik in staking ging en weigerde de hibiscusbloemen weg te halen, namen ze wraak door tot slijm

te verrotten. De andere gezinsleden wisten op hun tenen over de dodelijke drab te glippen zonder zichzelf lichamelijke schade te berokkenen. Ik gleed uit en viel pijnlijk op de tegels.

Zo zou het ook gaan als we een nieuwe kat zouden nemen. Zoals alles in ons huis en onze tuin zou ook die een reusachtige persoonlijkheid ontwikkelen en dan zat ik weer met al het werk opgescheept. Een nieuwe kat, geen sprake van.

‘Nooit meer.’

‘Vast wel,’ zei de buurvrouw, die mysterieus met haar wijsvinger naar me zwaaide. ‘Ken je het geheim van de manier waarop katten in je leven komen dan niet?’

Ik veinsde interesse.

‘Je oude kat kiest je nieuwe voor je uit,’ zei ze.

‘Echt?’

‘Ja, en zodra je nieuwe katten gevonden is, komt hij naar je toe, wat er ook gebeurt,’ antwoordde ze. ‘En het zal precies de kat zijn die je nodig hebt.’

‘Er is hier nergens een kat te bekennen,’ zei ik, geeuwend in de zon. ‘We hebben er blijkbaar geen nodig.’

De buurvrouw reikte omhoog en plukte een hibiscusbloem uit de boom.

‘Je oude kat is er nog niet aan toegekomen er een voor je uit te kiezen, dat is alles,’ zei ze, waarna ze tegen haar neus tikte, de bloem in haar hoed stak en aan haar ochtendwandeling begon.

Ik keek haar na terwijl ze de straat uit liep en nam een slok van mijn koffie. Het was een intrigerend idee dat Cleo in een parallel kattenuniversum rondliep en een vervanger voor zichzelf uitzocht. Ze zou een intelligente, door de wol geverfde halfbloed met pit moeten zien te vinden.

Maar een nieuwe kat was hoe dan ook geen agendapunt. Na meer dan drie decennia moederschap was ik wel even klaar met zorgen. De kinderen waren bijna de deur uit. Als Katharine eenmaal eindexamen had gedaan, zou ik een tussenjaar inlassen om te genieten van de mooiste kunstgalerieën ter wereld en al het andere wat ik als moeder van pubers had gemist. Het laatste

waar ik behoefte aan had was wéér een afhankelijk wezen, al dan niet met vier poten. Ik zond Cleo, áls ze al in de kattenhemel was, een stille boodschap: *Alsjeblieft niet!*

Hoe hard ik mijn best ook deed om haar te vergeten, Cleo was overal. Afgezien van haar stoffelijke resten onder het peperboompje en de zwarte haren in de keukenkastjes, was onder de waslijn nog steeds de afdruk van haar favoriete zonnebaadplekje te zien in de vorm van een kring van geplet gras. Binnen stonden de herinneringen als pootafdrukken op elk oppervlak gegrift. Op de woonkamerdeur zaten nog altijd de krassen van de keren dat Cleo probeerde binnen te komen als we afhaalkip aten. Als er een schaduw door de keuken kroop, moest ik tegen mezelf zeggen dat zij het niet was. Voor het eerst in vierentwintig jaar kon ik veilig een bord met zalm op het aanrecht laten staan, in de wetenschap dat het niet gepikt zou worden. In de tuin en onder het huis konden de muizen veilig knagen.

Misschien had de buurvrouw wel gelijk en rouwde ik ergens toch om Cleo. Nu ik erover nadacht, hadden rond de periode dat ze stierf onthutsende ‘symptomen’ de kop opgestoken. Zonder in details te treden, hadden woorden als vloeien, lekken, gloeien, rillen en zweten in de voorgaande maanden een andere betekenis gekregen. Ik was een minimilieurampgebied aan het worden. Maar de paar keer dat ik het onderwerp ter sprake had gebracht tegenover vriendinnen, had ik er vrijwel meteen spijt van gehad. Hun ellende was oneindig veel groter. Sommigen lieten het klinken alsof ze rechtstreeks van de puberteit in de overgang waren gekomen met als enige onderbreking een korte tussenstop voor een buitengewoon bloederige bevalling.

Maar goed, het moest afgelopen zijn met het praten tegen het peperboompje. Het zou uitlekken. Binnen de kortste keren zouden mensen de straat oversteken om mij maar niet tegen het lijf te hoeven lopen. Niet dat ik me daar druk om maakte. We waren altijd de buitenbeentjes van de buurt geweest. En nu er om de twee huizen eentje werd gesloopt om plaats te maken voor een spuuglelijk betonnen geval, voelde ik me er nog minder thuis. Toen Irene me de plannen voor haar toekomstige toon-

beeld van wansmaak had laten zien, moest ik moeite doen mijn afgrijzen te verbergen. Niet alleen zou het uitkijken op onze achtertuin, maar al die pilaren en zuilengangen vertegenwoordigden verschillende oude culturen tegelijk.

De protserige uitstraling van de buurt stond me tegen. Ik zou nooit dun, jong of modebewust genoeg zijn om erbij te horen.

Het was tijd voor veranderingen. Ingrijpende veranderingen.

Er viel nog een hibiscusbloem omlaag, ditmaal recht in mijn koffiemok. Dat deed de deur dicht! En wel zo luid en duidelijk dat het een wonder was dat ik het niet eerder had bedacht.

Ik viste de verdrinkende hibiscusbloem uit de koffie, zwiepte hem de bosjes in en haalde mijn mobieltje uit de zak van mijn trainingsbroek.

Ik zou in één klap verlost zijn van zowel de gruwelijke aanblik van het opdoemende Grootse Ontwerp van Irene als van het jarenlang wegharken van hibiscusbloemen. Nooit meer zou ik luisteren of ik Cleo's pootjes op de vloer hoorde trippelen. Of over haar afgedankte speeltjes onder het huis struikelen. Het peperboompje hoefde geen dienst meer te doen als grafzerk en kon weer verder als een gewone struik.

Philips opgenomen stem zei dat hij nu helaas niet aan de telefoon kon komen, maar als ik na de piep een bericht wilde inspreken...

'We gaan verhuizen,' zei ik, waarna ik voldaan op het uitknopje drukte.